

Motion till riksdagen 2022/23:2141

av **Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD)**

Svenskar i utlandet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att bevara utlandssvenskars folkbokföring i det statliga personadressregistret SPAR och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglering av sjukvård och försäkringar för utlandssvenskar utanför EU/EES och Schweiz och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett nytt regelverk för utlandssvenskars möjlighet att förnya sina svenska körkort och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av möjligheten för svenska medborgare bosatta i utlandet att e-rösta och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en särskild valkrets för utlandssvenskar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en utmärkelse för framstående utlandssvenskar och tillkännager detta för regeringen.

Bevara utlandssvenskars folkbokföring i det statliga personadressregistret SPAR

Problemen är många för utlandssvenskar då deras adressuppgifter gallras ut efter 3 år som utskrivna genom att märkas med koden ”utvandrad” i statens personregister SPAR. Problemen inkluderar, men är inte begränsade till, exempelvis vid köp och utlämning av receptbelagda mediciner, betalning av trängselskatter eller parkeringsböter, installation av eller förnyelse av bank-id samt legitimering mot myndigheter via internet för att nämna några exempel. De konsekvenser som uppstår, utöver de mest uppenbara, är bland annat att avier om olika betalningar ibland har gått obemärkt till inkasso. Denna

gallring leder även till att vissa aktörer förlorar möjligheten att kommunicera med dessa utlandssvenskar. I och med detta försvinner även möjligheten för olika aktörer att kommunicera med dessa utlandssvenskar, inklusive förnyelse av bank-id vilket i sig ligger till grund för nyttjandet av flertalet tjänster.

Adressuppgifter till utvandrade personer folkbokförda i ett annat land bör stå kvar i statens personadressregister (SPAR) i tio år istället för dagens gräns på tre år. På så vis går det i linje med Valmyndighetens röstlängd om tio år. Information om vilka begränsningar som därefter kommer att medföras måste kommuniceras i god tid.

Reglering av sjukvård och försäkringar för utlandssvenskar boende utanför EU/EES och Schweiz

Vid sjukvårdsbesök för svenskar bosatta i länder utanför EU/EES och Schweiz som inte omfattas av den svenska socialförsäkringen kan det uppstå diverse långtgående och kostsamma problem av flera skäl. Exempelvis så har Thailand som första Aseanland infört krav på privata sjukvårdsförsäkringar för sina cirka 70 000 utlandspensionärer som söker årsvisum och förlängningar av sina årliga uppehållstillstånd. Regelverket omfattar över 1 000 svenska medborgare. För personer över 70 år är det både svårt och dyrt att teckna privata försäkringar, ett problem som förvärras då det kan förekomma restriktioner att täcka risker till följd av tidigare sjukdomshistorik. Resultatet blir naturligtvis att vård uteblir, alternativt skuldsättning. Svenska medborgare bosatta i länder utanför EU/EES eller Schweiz betalar samma skatt som de bosatta inom EU och är således av förklarliga skäl i behov av subventionerad sjukvård i likhet med andra utlandssvenskar. Vårt grannland Norge har i decennier löst denna problematik för sina pensionärer i utlandet genom ett påslag på 7,5 % av den ordinarie skattesatsen på 15 %, något Sverige förslagsvis kan åstadkomma med ett motsvarande påslag på SINK-skatten. I tillägg borde rimligen regeringen förhandla med andra regeringar om att svenskar bosatta i andra länder får motsvarande förmåner som deras medborgare erhåller under deras vistelser i Sverige, för att uppnå kostnadsreglerad sjukvård, inte bara för pensionärer men även för yrkesverksamma.

Förnyelse av svenska körkort i utlandet

Sedan en lagändring den 1 maj 2017 kan förnyelse av svenskt körkort från utlandet ej längre genomföras, vilket tidigare kunde göras vid en utlandsmyndighet. Det nuvarande regelverket är detsamma både inom och utanför EES. Motiveringen bakom lagändringen är att en stat endast får utfärda och förnya körkort för personer som bor permanent i landet eftersom det landet har bäst förutsättningar att bedöma den enskildes förhållanden. Här fallerar logiken då en person som är permanent bosatt i Sverige inte på något vis prövas för att bevisa att vederbörande är en lämplig förare, utan den isolerade skillnaden endast är var man är skriven. Detta är inte bara diskriminerande mot svenska medborgare som av en händelse bor i utlandet, utan leder även till kostsamma och tidskrävande åtgärder för dessa individer.

Lagen om att en svensk medborgare måste ha sin permanenta bostadsadress i Sverige för att förnya sitt svenska körkort måste ses över och det svenska regelverket likställas

på samma sätt i utlandet som i Sverige för att bidra till en jämlik behandling av utlandssvenskar och svenskar bosatta i Sverige då regelverket i sig inte ska skilja sig åt.

E-röstning från utlandet

Över 660 000 svenskar uppskattas för närvarande bo i utlandet, och utgör således en befolkning motsvarande Sveriges näst största kommun. Av dessa beräknas omkring 170 000 vara röstberättigade, men valdeltagandet är oroväckande lågt; i valet 2018 var valdeltagandet inte ens 40 %. Utlandssvenskar uppfattar sig som en icke prioriterad grupp och skulle med all sannolikhet ha ett högre valdeltagande och således utnyttja sin demokratiska rätt att rösta om denna upplevda känsla var annorlunda. Förutom möjligheten att brevrösta så måste man ta sig till antingen en ambassad eller ett konsulat i landet, vilket kan innebära både kostsamma och tidskrävande resor. En annan problematik är att man inte kan rösta på valdagen från utlandet och röstmottagningen i utlandet börjar och avslutas vid olika tidpunkter. Om du fallit ur röstlängden kan du som utlandssvensk inte heller rösta ens om du befinner dig i Sverige. Detta påpekas även i Valmyndighetens erfarenhetsrapport från valet 2018. Enligt Valmyndighetens erfarenhetsrapport finns även andra brister när det kommer till röstning från utlandet så som ansvarstagande för att säkerställa att man uppfyller vallagens krav för förtidsröstning, däribland god tillgänglighet och utbildade röstmottagare, samt sårbarheten inom brevröstningen som medförs av problem med post och distribution. Genom att introducera e-röstning ökar fönstret för valdeltagandet genom att den röstberättigade kan rösta till och med valdagen. Dessutom skulle e-röstningen eliminera besväret att ta sig till en vallokal, och risken för att brevröster från utlandet kommer bort eller inte kommer i tid skulle försvinna. I Estland har e-röstning varit möjligt sedan 2005. Genom att erbjuda olika sätt att legitimera sig (id-kort med pinkod, digitalt id eller mobilt id) kan medborgare utanför Estland e-rösta. De ester som ska rösta kan testa e-röstningssystemet på en webbplats för att säkerställa att identifikationen fungerar. Valdeltagandet bland utlandsboende ester har ökat sedan e-röstning infördes år 2008. En annan viktig aspekt med e-röstning är möjligheten att nå yngre röstdeltagare. Dagens ungdomar är uppväxta i ett digitalt samhälle där man tar för givet att man ska kunna hantera sin vardag via datorn, plattan eller sin smartphone. Genom att enkelt kunna rösta och påverka den politik som förs i landet knyts de yngre utlandssvenskarna närmare Sverige. E-röstning är således inget nytt, utan har genomförts med stor framgång i ett grannland, något motionärerna uppmanar Sveriges riksdag att ta lärdom av och snarast införa denna möjlighet för svenska medborgare boende i utlandet.

Särskild valkrets för utlandssvenskar

Idag är det inte helt klart hur många utlandssvenskar som finns, men enligt de beräkningar som gjorts av intresseorganisationen Svenskar i världen handlar det om ungefär 660 000 personer, d.v.s. cirka sju procent av den totala befolkningen. Trenden pekar dessutom åt att allt fler utvandrar från Sverige (år 2021 utvandrade 48 284 personer från Sverige) och idag skulle den samlade diasporan nästan motsvara invånartalen i Göteborg och Norrköping tillsammans. Övriga Norden samt

Storbritannien och USA toppar listan över utvandringsländer, men den samlade diasporan är rent generellt väldigt delad då svenska medborgare valt att bosätta sig över i stort sett hela världen.

Ända fram till valet 1994 tillhörde utlandssvenskarna en särskild röstlängd med ett specifikt valdistrikt i varje riksdagsvalkrets. I vallagen 1997 ändrades det till att utlandssvenskar fördes till det valdistrikt där de senast var folkbokförda och denna bestämmelse finns kvar även i den senaste vallagen från 2005.

Till följd av utlandssvenskars svårigheter att på samma sätt som andra vara delaktiga i det svenska samhället, är valdeltagandet bland utlandssvenskar förhållandevis lågt. Vad som framkommit är också ett missnöje bland vissa utlandssvenskar, då de känner sig exkluderade i de svenska valen som i stor utsträckning fokuserar på inrikesfrågor som inte berör dem. Ett antal länder har valt system för särskild representation för utlandsboende vilket stimulerat medborgarna att bli mer delaktiga i den demokratiska processen. Mot bakgrund av detta bör regeringen verka för att utlandssvenskarna får en egen riksdagsvalkrets.

Uppmärksammande av framstående utlandssvenskar

Hedersutmärkelser, priser och diplom är ett fantastiskt sätt att uppmärksamma och visa uppskattning gentemot personer som gör någonting gott. Ändå används detta verktyg väldigt sparsamt i Sverige, trots att det inte behöver innebära några större kostnader eller åtaganden. Här finns det att lära av länder som tydligt visar sin uppskattning för medborgare som gjort en stor insats för sina medmänniskor, sitt land eller på olika sätt bidragit till glädje, välmående och framgång.

Föreningen Svenskar i världen är ett exempel på en organisation som valt att uppmärksamma personer som gjort någonting gott. Organisationen är en röst för de hundratusentals svenskar som bor utomlands, ofta för att de önskat verka fullt ut i sin profession och funnit bättre möjligheter till detta i andra länder. Många av dessa svenskar bidrar med sin kunskap på ett sätt som kommer många till del och de fungerar ofta som ett skyltfönster för Sverige. De är en bidragande orsak till välfungerande samarbeten över gränserna och inhämtning av ny information eller kunskap.

Sedan 1988 har Svenskar i världen årligen delat ut utmärkelsen ”Årets svensk i världen” till svenska medborgare som på ett extraordinärt sätt har utmärkt sig inom sitt verksamhetsområde och satt både sig själva och Sverige på världskartan. Bland tidigare pristagare har vi sett framstående forskare, diplomater, entreprenörer, författare, idrottsmän och många andra. År 2021 blev exempelvis Mikael Dolsten (global forskningschef på Pfizer) utnämnd till Årets svensk i världen, till följd av sitt framgångsrika arbete med att tillsammans med Biontech ta fram ett vaccin mot covid-19. Bland tidigare pristagare kan nämnas diplomaten Staffan de Mistura (2016), fotbollsspelaren Zlatan Ibrahimović (2013), författaren Astrid Lindgren (1997) och Ikeas grundare Ingvar Kamprad (1989).

Att det delas ut ett pris av en ideell förening är naturligtvis jättebra, men det tydliggör behovet av att det offentliga Sverige blir bättre på att uppmärksamma framgångsrika svenskar och då inte minst utlandssvenskar – en ovärderlig resurs för vårt land. Ett sådant åtagande bör inte vila på en ideell förening. Med anledning av detta bör det, exempelvis av riksdagens talman eller en för det aktuella fallet lämplig ambassadör, årligen delas ut en utmärkelse för utlandssvenskar som utmärkt sig genom goda

gärningar inom professionen eller ideellt, vilket satt både de själva och Sverige på världskartan.

Markus Wiechel (SD)

Lars Andersson (SD)